

Jeney Zoltán **Halotti Szertartás – Funeral Rite**

A mű szerkezetét a halotti szolgálat régi liturgikus rendje határozza meg, de azt számos egyéb (szólóhangokra, kórusra, vagy zenekarra írt) szövegi és zenei anyag gazdagítja. A középkori temetési rítus hat eseménysorozatra tagolódott, s ez határozza meg az oratórium ciklusait is. A haldoklás alatt együtt imádkozó közösség a halál beálltakor „elajánlotta” az elhunyt lelkét (*I. Commendatio animae – Lélekajánlás*). A holttest ellátása után elmondták a halotti vecsernyét (*II. Vesperae Mortuorum – Halotti vecsernye*), majd a holttestet átvitték a templomba. Ott az éjszaka folyamán virrasztó zsolozsmát tartottak (*III. Vigilia Defunctorum – Halotti virrasztás*; ennek maradványaképpen egyes falvakban a mai napig énekelve virrasztanak a házban felravatalozott holttest mellett, sőt Erdélyben a középkori virrasztó zsolozsma elemei is fennmaradtak). A nap folyamán elmondták a Requiem-misét, melyhez a ravatalnál végzett feloldozási szertartás (énekekkel és könyörgésekkel) csatlakozott (*IV. Absolutio – Feloldozás*). Ennek végeztével a halottat körmenetben vitték ki a temetőbe, ahol énekekkel és könyörgésekkel szabályozott rendben megtörtént az elföldelés (*V. Depositio corporis – Eltemetés*). Végül visszatértek a templomba, s ott a megnyugvás énekei és szövegei zárták a rítust (*VI. Consolatio – Vigasztalás*).

A rítus szövegei és dallamai tehát olyasféle vezérfonalat adnak, mint például Bach passióiban az eseményeket elbeszélő, bibliai szövegű recitációk. De az ahhoz kapcsolódó recitativo accompagnato-k, áriák, duettek, kórusok, hangszeres szakaszok Bachnál is a passió zenei-dramai szerkezetének organikus részei; nemcsak a változatosságot és a bibliai egységek elválasztását szolgálják, hanem az azokban ábrázolt objektív tényekhez az egyén és közösség reflexióit fűzik hozzá, az elbeszélés által felkeltett érzelmeket, gondolatokat, asszociációkat jelenítik meg. Ugyanígy épülnek be Jeney oratóriumába is a szerző által válogatott költői szövegek, népzenei anyagok, szóló vagy zenekari hangszeres tételek (ricercare-k). Jeney oratóriumában ezek sokszor nem is különülnek el a liturgikus szakaszoktól, hanem tropus-szerűen

csatlakoznak hozzájuk (a tropus középkori műfaj, a kanonizált régi liturgikus tételekhez illesztett hozzáadásokat jelenti); máskor liturgikus ének és betét váltakozásával formálódik nagyobb tételegység; sőt a kettő néhol egyidejűleg szólal meg.

A halotti szertartás eredetileg mintegy 6-8 órára nyúlhatott. Az oratórium sűríti az anyagot, mintegy keresztmetszetét adja az egész folyamatnak. Az összevonás érintheti a tételrendet (kihagyott tételek), de az egyes tételek belső felépítését is (zsoltárok, olvasmányok szövegének rövidítése).

Ennek ismeretében kövessük végig a mű dramaturgiai felépítését:

I. Commendatio animae – Lélekajánlás

A mottó (**1. sz.**, Pilinszky János versére) dramaturgiailag mintegy a halál beálltát jeleníti meg költői módon. Zeneileg egy olyan alap-hangsort szólaltat meg, mely a művön végigvonuló szervező erő lesz. A mottó szövegtöredékei a záró ciklusban fognak újra megjelenni.

A halálban résztvevő közösség a haldoklás és halál ideje alatt zsoltárok és olvasmányok recitálásával támogatja végső tusájában a lelket. Ennek rituális anyaga nem szigorúan kötött. Jeney itt a szertartás teljes anyagából választott *antifonát* (**2. szám**, egy hozzá kapcsolódó, az antifóna-dallamból kontrapunktikusan kifejlesztett *ricercare*-val), *zsoltárt* (a szertartás során többször visszatérő, bűnbánati 51/50. zsoltár hosszabb szakasza: **3a. szám**) és *olvasmányt* (**3b szám**). A halotti zsolozsmában leggyakrabban használt bibliai könyv a szenvedéssel és halállal szembe néző Jób története. Az oratórium is innen veszi valamennyi olvasmányának szövegét, de a rítuson túlmenve megszólaltatásukban a három szent nyelvet (héber, görög, latin) kombinálja. Az olvasmányok között a halottért végzett könyörgések hangzanak el, melyekből az oratórium itt egyet idéz (**3c**); befejezését („konklúzióját”), valamint kiegészítését egy rövid fohással (**3e**) a következő olvasmány után (**3d**) halljuk; ez a zsoltározás, olvasás és imádkozás váltakozásának mintegy rögtönzött (nem szigorúan liturgikus) jellegét, sőt akár szinkronitását is érzékelteti. Mindezeket az elemeket az oratórium egyetlen, tagolt tételben egységesíti, s az 50/51. zsoltár rövid visszaidézésével (**3f**) zárja.

Most következik a ciklust lezáró *Subvenite responzorium* (4. szám). Ez a *Commendatio animae* legfontosabb, liturgikusan immár meghatározott eleme. A tétel később visszatér a szertartásban, s akkor új megfogalmazásaival fogunk találkozni. A főrészt (*Subvenite sancti*) betétvers követi (*Suscipiat te*), mely a főrészt második szakaszába (*Suscipientes*) torkollik. A második vers (*Requiem aeternam*) után a visszatérésben főrészt tovább rövidül (*Offerentes eam*). A tételt hangszeres elő- és utójáték keretezi (visszatér a nagyobb belső szakaszok után is), saját hangszerelésű interludium tartozik a főrészt minden megjelenéséhez és fuvola-hárfa duett a verzusokhoz.

II. *Vesperae Mortuorum* – Halotti vecsernye

A halotti zsoltóalkonyati imaórája egyszerű szerkezetű: lényegét nézve csupán öt, antifónával keretezett zsoltárból, majd a nagyantifónával bevezetett Magnificatból (Mária hálaéneke Lukács evangéliumában) áll. Az oratórium a teljes órát egyetlen nagy tételbe, cimbalom-ritornellóval tagolt *ricercare*-ba foglalja össze. Az öt *antifona* (5a, 5c, 5e, 5h, 5k) és a Magnificathoz tartozó *nagy-antifona* (5n) mindegyikéhez szorosan kapcsolódik a cimbalom-ritornello állandóan módosuló visszatérése.

Ugyanakkor mindegyik antifónához tropus-szerűen illeszkedik egy-egy népi *virrasztóének*, melyet a szerző Lajtha László Sopron-megyei gyűjtéséből válogatott (5b, 5d, 5f, 5g: e helyen két virrasztóének követi egymást a ritornellel elválasztva, azután: 5j, 5m). A virrasztóénekek most az antifónákhoz tartozó zsoltárokat is helyettesítik; minthogy azokból – az oratórium túlnövekedését és szétdarabolódását megakadályozandó – csak kettő jelenik meg az oratóriumban, a negyedik antifónához tartozó 129/130. (5i szám) és az ötödikhez tartozó 137/138. (5l szám) zsoltár.

Az oratórium a Magnificatot is elhagyja, viszont mintegy a szertartás lezárulta után magára maradó gyászoló hozzátartozó siralmaként a ciklust Weöres Sándor *Mária siralma* és a ritornello utolsó visszatérése fejezi be (5/o szám).

A ciklus erénye, hogy a sok rövid elem számos zeneszerzői eszközzel s nagy erővel egységesített szerkezetben jelenik meg.

III. Vigilia Defunctorum – Halotti virrasztás

A hosszú virrasztó-zsolozsmát az oratórium természetesen csak tömörítve tudja reprezentálni. Az eredeti rítus az Invitatoriummal, vagyis egy meghívó zsolttárral (94/95) kezdődött, melyet a *Circumdederunt* antifona keretezett (az antifona oly nagy hatású volt, hogy a magyar nép a temetést hosszú időn át ezzel azonosította – és a temetés lakodalmi paródiáiban is ezt idézte). Ezután három zsolttár következik, mindegyik a maga antifónájával, ezután a zsolttároktól a Miatyánkkal elválasztva három olvasmány, mindegyik saját responzóriumával befejezve. E 3+3 tételes egységet nevezték nocturnusnak. A hosszabb virrasztásokban három ilyen nocturnus követte egymást. S mivel az éjfél után kezdődött virrasztásban rendszerint el is ment az éjszakának nagyobb része, a hajnali imaóra szolgált befejezésül. Annak szerkezete a vesprához (vecsernyéhez) hasonló: 5 zsolttár antifónáival, majd nagy-antifóna, s hozzá a Benedictus (Zakariás hálaéneke Lukács evangéliumából) és néhány függelék-szerű zsolttár és könyörgés.

Mit tartalmaz mind ebből Jeney oratóriuma, s mit ad hozzá a liturgikus anyaghoz?

A meghívó zsolttárból (Invitatorium) a *Circumdederunt* antifona és a zsolttár első verse jelenik meg (6. szám). Ezután az egyetlen nocturnus három antifónáját és a hozzájuk tartozó (de itt rövidített) zsolttárokat halljuk: Az 5. zsolttárból az antifona és nyolc vers (7a-b), a 6. zsolttárból az antifona és hat vers (8a-b), a 7. zsolttárból az antifona és kilenc válogatott vers (9a-b) kapott helyet az oratóriumban.

A zsolttáros és olvasmányos szakaszt a *Pater noster* (Mi Atyánk) recitációja választja el egymástól (10. szám).

A túlsúlyosság elkerülésére csupán egyetlen olvasmány + responzorium került a műbe. A Jób könyvéből idézett verseket a három énekes most a három szent nyelv egyidejűleg énekelt változatában mondja. A komplikált zenei szövetű *olvasmányt* (11.) a gregorián *responzorium* egyszerűbb letétje (12.) követi, majd mintegy további reflexióként egy négyszólamú hangszeres *ricercare* szólal meg, mely így elválasztja egymástól a virrasztást és a hajnali zsolozsmát (13.)

A Laudesből (hajnali zsolozsmából) az első *antifonát* (14. sz.) és a hozzátartozó nagy *bűnbánati zsolttárt* (50/51; 15. szám) halljuk, ezúttal

héberül, de szólóban, bármely kíséret nélkül (a szerző saját dallamán). A többi zsoltárt elhagyva a ciklus utolsó kötelező liturgikus tétele az *Absolve* nagyantifóna 12-szólamú feldolgozása (16. sz.) (A hozzá kapcsolódó *Benedictus*, vagyis Zakariás éneke itt elmarad).

A órához azonban a régi szokás szerint függelékes zsoltárok, könyörgések járultak, melyek kijelölése a középkori rítusokban sem volt megállapodott. A zeneszerző kompozíciós és dramaturgiai okból két tételt emelt ide: *Ezekiás énekét* Izaiás könyvéből (17. sz.; eredetileg a negyedik zsoltár helyén állna a Laudesben), valamint összegző jelleggel a korábban már hallott *129/130. zsoltárt* (18. sz.).

Címfelirata szerint is a Bach-passiók korál-reflexióinak szerepét tölti be a ciklus végére illesztett Tandori-vers megzenésítése (*Choral*, 19. sz.) négyszólamú kórusra.

IV. Absolutio – Feloldozás

A templomban felravatalozott holttest fölött misét mondtak, majd a ravatalhoz vonulva rezponzóriumok és könyörgések esedeztek a halott bűneinek feloldozásáért.

A mise helyét az oratóriumban csupán egyetlen emblematikus tétel jelzi: a *Requiem* kezdő ének (introitus, 20. szám). Egy átmenet közben, a ravatalhoz vonuláskor, mintegy a résztvevők érzelmeinek ad hangot az oratóriumba illesztett ária (21. szám; *Weöres Sándor sirató-éneke*), melyet a kórus által énekelt liturgikus fohász (*Lux perpetua*) terel vissza a rituális mederbe.

Az absolutio: rezponzóriumok és könyörgések váltakozása. Az első könyörgés (Non *intres* 22. sz.) metrizált recitáció. Ezt a *Subvenite* rezponzórium (23. sz.) tömörített visszatérése követi. A következő oráció (*Deus cui omnia vivunt* 24. sz.) a recitációs tónus kétszólamú változataként szólal meg. A *Ne recorderis* rezponzórium (25. sz.) bár metrizálva, de dallamilag pontosan idézi a gregorián cantus firmust. A recitációs tónus három szólamban hangzik a *Fac quaesumus* könyörgés alatt (26. sz.). A magyarországi dallamhagyomány egyik leghatásosabb tétele a – rendkívüli módon hét betétverssel ellátott – *Libera me Domine rezponzórium* (27. szám; az újkorban csupán ennek rövidített, versbe szedett változata maradt meg az egész Absolutiós szertartásból, melyet

éppen ezért gyakran neveztek „Liberának”, az előtte álló szertartást pedig „liberás misének”). Ezután a recitációs tónus négyszólamú alkalmazásával olvasott *Absolve quaesumus* könyörgés (28. sz.) zárja a szertartást.

Az oratórium azonban itt ismét hangot ad az egyéni reflexiónak, most egy bach-i korál-ária parafrázisával. Végül az *In paradisum* antifónával a menet megindul a holttesttel a templomból a temetőbe. A gregorián dallamot proporciós eltolódásokkal éneklő női kar, felidézve ezzel azt a különös hanghatást, melyet a körmenetekben résztvevő néptömegektől hallunk, midőn ugyanazt a dallamot a hosszan elnyúló sor egymástól eltolódva éneklő.

V. Despositio corporis – Eltemetés

Az előző ciklus végén mintegy a templomban figyeltük, hogyan tűnik el a holttestet vivő menet. Most a temetőben vagyunk, s látjuk a menet közeledését. A Laura Romani költeményére készült lassú tétel (*Il silenzio dei morti*, 31. sz.) dramaturgiailag a néma és üres temetőbe visz. Az „Aus tiefer Not” korál motívumaiból szőtt *Ricerca* (32a.) talán a harangszóval közeledő menetet is megjeleníti. Ez egyben bevezetője a hasonló gondolatkörben mozgó Orbán-vers áriájának (*Hallod-e te sötét árnyék*, 32b.).

Ezután az oratórium sűrítve ugyan, de ismét a halotti szertartás menetét követi. A középkori szertartás lényegét az elföldelés cselekménye adja, melyet két párhuzamos sorozat kísért: a pap halkán mondott könyörgései és azok az antifonák és zsoltárok, melyeket „in persona defuncti”, vagyis a halott nevében énekelnek, tehát mintegy a halottnak az adott cselekményhez fűzött fohászát mondják ki. A három eseménysor (az elföldelés cselekménye és zajai, a papi könyörgések és az antifonák sorozata) egyidejűleg folyik. Az oratóriumban ez így jelenik meg:

Először a pap áldást mond a sírhelyre (*Deus qui fundasti*, 33. szám), Közben az antifona a halott nevében kéri sírhelyének megnyitását (*Aperite mihi* és 117/118. zsoltár, 34a-b-c).

A koporsót a sírhely fölé emelik, az ének mintegy értelmezi a helyzetet: nem búcsúzás, hanem átmenet ez, a sír valójában kapu, a

halott pedig vágyakozik arra, eljusson „a Csodálatos lakóhelyére” (*Ingre diar*, 41/42. zsoltár, 35a-b).

Megkezdik a holttest lebocsátását, miközben ő azt énekl: „Itt lesz nyugovásom, itt lakom, mert ezt választottam” (*Haec requies*, 131/132. zsoltár, 36a-b).

A koporsó eléri a sírbolt fenekét, megkezdődik az elföldelés s ezt az ének azzal kommentálja, hogy bár földből vétetett, s oda tér vissza, bízik abban, hogy az utolsó napon onnan újból felkél (*De terra plasmasti* és 138/139. zsoltár, 37a-b).

Az elföldelés közben az ének kedvező ítéletet vár és kér a meghaltak (*Non intres* és 101/102. zsoltár, 38a-b).

A temetés befejezéséül a feltámadásról szóló antifona (*Ego sum resurrectio*, 40a) és a *Nunc dimittis* („Most bocsátod el...”, Simeon hálaéneke Lukács evangéliumából) következik. Az oratórium ennek latin és orosz nyelvű változata közé illeszti a zárókönyörgést (40b, 41a-b).

A gyászolók megindulnak vissza a templomba, e közben a kórus responzóriumot énekel (*Memento mei*, 42. sz.), s többedszerre, a 129/130. zsoltárt recitálja (*De profundis*, 43. sz.) Az oratórium itt zeneileg is visszaüt a III. ciklus lezárására.

A ciklust bevezető három tétel dallamilag is önálló. A szertartási részben az antifonák és a Memento-responzórium gregorián dallamokat fejleszt sokszólamú kompozícióvá, az orációk és a záró *De profundis* a korábbról megismert „mozgatott recitáció” technikáját alkalmazzák.

VI. Consolatio – Vigasztalás

Az utolsó ciklus különös befejezést ad az oratóriumnak: a pszichológiai széttöredezés és zenei-strukturális összefoglalás jár együtt, ahogy azt a mű tematikája meg is kívánja. A temetés végével a jelenlévők részint elszélednek, de ha visszatérnek is a templomba, magukra maradnak emlékeikkel, érzelmeikkel; s az elbékélés e fájdalmas módjának csak rövid időkre ad szilárd formát a liturgia. Az oratórium pedig a mű korábbi részleteinek (olykor töredékeinek) és új anyagoknak egyesítésével, nagyvonalú szintézisével biztosít – a szakaszok lerövidülése ellenére – katartikus egységbe foglalást.

A 44. tétel (*Kosztolányi-idézetek*) költői szövegei töredékek, mintegy lenyomatai a halálesettel és temetéssel összezavart érzelmeknek. A 45. tétel többféle elemből összeállított, a mottó zenéjét visszaidéző, zeneileg egységesített *ricercare*. Eleje még az előző tétel költői anyagához kapcsolódik, utalva a mű mottójának szöveg-elemeire is (*Hol volt, hol nem volt*, 45a). A heves befejezésnek mintegy hosszú kicsengése a templomban elhangzó első könyörgés (*Exauditor omnium*, 45b.). A ciklus központi tétele a Jób könyvéből vett *Si bona responzorium*, mely az Úr akaratának elfogadását hangsúlyozza (45c.) A tétel pontosan idézi, de egy élő előadás alapján metrikai keretbe szabályozza a gregorián dallamot. Az előző könyörgés konklúziója és rövid fohász (45d) után Szép Ernő versének felidézésével ismét az egyéni lírai eszmélkedés kap hangot (45e). Utoljára halljuk a bűnbánati zsoltárt (50/51.), melynek végzavába még beszövődik a Mottó utolsó töredéke (45f).

A ciklus és egyben az egész oratórium lezárása ismét egy korál-szerű tétel, az ókeresztény költő, Prudentius vigasztaló himnuszának négy versszaka (*Iam maesta querela*, 46. szám). A zenei anyag leegyszerűsödik: az 1-3. versszakban a szerző dallama uniszónó hangzik, majd ennek zenekari utóhangját egy fontos zárókönyörgés követi, a műben többször alkalmazott recitáló technika szerint előadva. A *Prudentius-himnusz* utolsó versszaka együtt hangzik a szertartást záró búcsúfohással: „Nyugodjék békeességben” (47. szám).

Az oratórium zenei anyaga a szertartáshoz tartozó gregorián dallamok feldolgozása mellett elsősorban a mottóban bemutatott 128 hangból álló hangsorra épül, melynek egyik fő jellegzetessége, hogy állandó belső mozgása, kromatikája ellenére szilárd *d* tonalitással rendelkezik. E hangsor különböző tükrözései, fordításai, metszetei alkotják a legtöbb zsoltár anyagát.

A másik réteg egy olyan 64 hathangú skálából álló ‘pseudomodális’ rendszer, mely két hiányos (6-6 hangból álló), egymást tizenkét hangra kiegészítő görög skálából, valamint arra a 62 származék hangsorból áll, melyek a két eredeti skála egymás irányában történő fokozatos áthangolásából nyerhetők. Ez a hangkészlet jelenik meg pl. a *Pater noster* tételben, az oratiókban, a *Nunc dimittis*ben (41a) vagy a

Prudentius-himnuszban ill. annak versszakai közé ékelődő zenekari közjátékban.

A harmadik réteg 'objet trouvé': abból kiindulva, hogy a 129/130. zsoltár kezdősora (*De profundis clamavi ad te Domine*) 12 szótagból áll, a zsolttarra épülő tételek zenei anyaga idézi az *Alef – Hommage à Schönberg* c. zenekari darab kódáját (1972). Ennek az anyagnak a különféle metszetei készítik elő a zsoltár első megjelenését a II. részben s alkotják a virrasztó énekek kíséretének hangkészletét.

A 'pszeudomodális' hangkészlet mellett megjelenik egy 'pseudo' dallamkészlet is: az *Én imádoztam* (21. szám) gregorián jellege, a *Mária siralma* (5o) dallamszerkezete, vagy a *Hallod-e te, sötét árnyék* (32b) széki lassút idézi ritmikája és dallamszerkezete, valamint a VI. rész *Lamento*-ja sorolható ide. Ilyennek tekinthető, amikor a mottó hangsorából alakult dallamfoszlányok gregorián recitációkként jelennek meg. A *Canticum Simeonis* (41c) tenor szólója a pravoszláv "Blazsennaja" dallamok mintájára íródott (a szólót kísérő kórus hangkészlete: 'pszeudomodális').

A gregorián dallamok több esetben maguk is változatos transzformációkon esnek át: saját fordításaik, tükreik képezik az eredeti dallamok ellenpontjait. A legkomplexebb példa: az *Absolve Domine* (16. szám), melynek a 16 szólamú kórus 4x4 szólamú proporciós kánonjának összes szólama az eredeti gregorián dallamot énekli: 4-4 különböző hangmagasságon az alapidallamot, annak tükrét, rákját és tükörrákját.

Végezetül: némely tétel hangkészletét a Jeney korábbi darabjaiban is többször használt 'fekete dobozos' eljárások valamelyike generálja (betűk hanggá történő átírása, un. egyértékű transzformációk stb.)

Összességében a teljes mű hangkészlete olyan tizenkétfokúság, amelyben a mottó tonális szerkezete mintegy 'archaizálja' a tizenkétfokúságot is, nyitottá téve azt a gregorián modalitása irányába is. A tizenkétfokúsághoz történetileg szorosan kapcsolódó szerializmus itt – esetenként - mint módszer van jelen.

A rituális szöveg-anyag gyakran magával hozza gregorián dallamát is. A gregorián dallamok teljesen átszövik az oratóriumot, de – éppúgy, mint például Palestrina gregorián-idézeteiben – a mű sokkal több, mintsem

kísérettel ellátott cantus firmus. Az idézett dallamok mindenestől beilleszkednek egy bonyolult XX. század végi zenei anyag szövetébe, gyakran lesznek a jellegzetes kortárs-zenei technikák, témakezelési eljárások alapmotívumaivá. Nemcsak vertikálisan (a dallammal együtt hangzó többi szólam révén), hanem horizontálisan is (a tételrészek váltakozásának, egymásba fejlődésének, egyes részek visszatérésének logikája szerint) egy nagy kompozíciós tervbe illeszkednek. A gregorián dallamok ilyen fajta befogadását az teszi lehetővé, hogy elemi zenei anyaga, kis hangterjedelmű motívumkészlete, modális, vagy éppen premodális jellege egy képlékeny, sokféleképpen értelmezhető cantus firmust kínál, nem ütközik ki tehát a tőle erősen különböző textúrából sem.

Az utóbbi években kevés ilyen nagytestű mű keletkezett Magyarországon. Ez nem csak méreteire gondolva igaz, hanem tágasságára, a költői és zenei világnak sokféleségére is. E sokféleség azonban nagy egységesítő erővel jelenik meg, s így elkerüli bármiféle eklekticizmus veszélyét. Ebben az összefüggésben rá kell mutatnunk a mű három fontos tulajdonságára:

Igen gazdag költői és zenei hagyaték épült be az oratóriumba. Magyar népi szövegek, a kortárs magyar és külföldi költők versei kaptak helyet a halotti szertartás által kijelölt keretben. Bár a zene mindvégig „korunk zenéje”, és Jeney zenéje egységes zenei elgondolás eredménye, mégis befoglalt énekelt és hangszeres népzenei emlékek, a gregorián és gregorián-ihletett saját dallamok, a keleti egyházzene, a középkori kompozíciós technikák, a németalföldi és a bach-i ellenpont, a XX. századi zeneszerzés számos technikai és stiláris eleme, valamint a közelmúlt zenei nagyjainak szóló homage-ok nemcsak a történeti hagyaték iránti posztmodern magatartást tanúsítják, hanem a témához illő egyetemességet is sugároznak.

A sokféle emlékanyag és hivatkozás nem teszi a művet heterogénné. A szilárd zenei alkattal együtt egy nagyvonalú drámai szerkezet jött létre, mely a részek szerves egybekapcsolódását lélektanilag is, zeneileg is lehetővé teszi. Míg az utóbbi évtizedek zeneszerzésében gyakori, hogy a szerkezeti egység elérése érdekében a zeneszerző egyetlen anyag

összes mutációját bemutatva alkotja meg a nagy formát, oratórium műfaja és mérete megkívánta egy nagyobb, dramatikus (olykor szinte operai) alkat kialakítását.

Ha a kortárs zenei alkotásokkal, sőt magának a szerzőnek más alkotásaival is egybevetjük az oratóriumot, azoktól különbözőnek fogjuk találni a szellemi és érzékletes elemek új egyensúlyát is. Születtek olyan művek korunkban, melyek témát, programot, szöveget akarnak nagy érzelmi-hangulati erővel megjeleníteni. A vezető kortárs zeneszerzés azonban inkább puritán irányban haladt: eszköztárát körülhatárolva igyekezett a zeneművek szellemi, értelmi, technikai koncentrátságát növelni, s ezzel egy fegyelmezett, objektív hang-szerkezeteket alkotni, akár még a szárazság látszatát is vállalva. Jeney oratóriuma is egységes tonális-formai szerkezetbe foglalja a hatalmas méretek közt megjelenő vegyes anyagot, de ugyanakkor teret enged a nagy ellentéteknek, hangulati különbségeknek, érzékletes megjelenítéseknek, hatásos hangszerelésnek. A szellemi építményt ez nem veszélyeztette, viszont kegyes gesztust tett a hallgatónak, aki így könnyebben találja meg a maga vezérfonalát, könnyebben talál kapcsolódási pontokat, jobban érzékeli a tematika és zene kapcsolatát, egy szóval, fogékonyabb lehet a mű üzenetére.

Dobszay László

I. Commendatio animae

1. Motto

Hol volt, hol nem volt,
élt egyszer egy magányos
farkas.
Magányosabb az angyaloknál.

Elvetődött egyszer egy faluba,
és beleszeretett az első házba,
amit meglátott.

Már a falát is megszerette,
a kőművesek simogatását,
de az ablak megállította.

A szobában emberek ültek.
Isteneen kívül soha senki
ilyen szépnek nem látta őket,
mint ez a tisztaszívű állat.

Éjszaka aztán be is ment a
házba,
megállt a szoba közepén,
s nem mozdult onnan soha
többé.

Nyitott szemmel állt egész
éjszaka,
s reggel is, mikor agyonverték.

(Pilinszky János: Sötét
mennyország *KZ Oratórium* –
részlet)

2. Antiphona: Exultabunt Domino

Exultabunt Domino ossa
humiliata

3. Ricercare sopra il Motto a 5 voci

(A zsoltárokból a
versszámozást nem a
Vulgatából adjuk, hanem a
liturgikus használatnak
megfelelően.)

a) Psalmus 50/51: Miserere mei, Deus

I. Lélekajánlás

1. Motto

2. Antifóna

Örvendeznek majd az Úrnak
csontjaim.

3. Ötszólamú Ricercare a Mottó zenéjére

a) Az 50/51. zsoltár

1. Könyörülj rajtam, Isten a te

1. Miserere mei, Deus,
secundum magnam misericordiam tuam.

2. Et secundum multitudinem
miserationum tuarum, dele
iniquitatem meam.

3. Amplius lava me ab iniquitate
mea: et a peccato meo munda
me.

4. Quoniam iniquitatem meam
ego cognosco: et peccatum
meum contra me est semper.
[...]

7. Ecce enim in iniquitatibus
conceptus sum: et in peccatis
conceptus me mater mea.[...]

11. Averte faciem tuam a
peccatis meis: et omnes
iniquitates meas dele.

12. Cor mundum crea in me,
Deus: et spiritum rectum innova
in visceribus meis.

13. Ne projicias me a facie tua:
et spiritum sanctum tuum ne
auferas a me.

14. Redde mihi laetitiam
salutaris tui: et spiritu principali
confirma me.[...]

17. Domine, labia mea aperies:
et os meum annunciabit laudem
tuam. [...]

20. Benigne fac, Domine, in
bona voluntate tua Sion: ut
aedificentur muri Jerusalem.[...]

b) Lectio

panay homarmeru minnivekhi
weal afappay tzalmaweth al
lohamas bekhappay uthefillathi
zakka erez altekhasi dami
wealyehi maqom lezaaqathi
(Job 17, 16-18).
ego de epekhon agathois, idu
synenthesan moi mallon
hemeraí kakon he koilia mu

nagy irgalmasságod szerint.

2. És a te könyörületednek
sokasága szerint töröld el az
én gonoszságomat!

3. Moss meg engem
teljességgel az én
gonoszságomból, és
bűnömből tisztíts meg engem.

4. Mert ismerem az én
gonoszságomat, és szemem
előtt van az én bűnöm
mindenkor...

7. Mert íme, már
gonoszságban fogantattam, és
bűnben fogadott engem
anyám...

11. Fordítsd el orcádat
bűneimtől, és töröld el minden
gonoszságomat.

12. Tiszta szívet teremts
bennem, ó Isten, és az igaz
lelket újítsd meg bensőmben.

13. Ne vess el engem orcád
elől, és szent lelkedet ne vond
meg tőlem.

14. Add vissza nekem a te
üdvösségednek örömét, és
készséges lélekkel erősíts
meg engem!...

17. Uram, nyisd meg ajkaimat,
és szám a te dicséretedet
hirdeti...

20. Cselekedj kegyesen,
Uram, Sionnal jóakaratom
szerint, hogy megépüljenek
Jeruzsálemnek falai.

b) Olvasmány

(héber, görög és latin nyelven)
Orcám a sírás miatt sárossá
lett, és szemeimre a halálnak
árnyéka szállott. Noha
gonoszság nem találtatott a
kezemben, és az én Istenem
előtt való könyörgésem tiszta.
(Jób 16, 17-18).
Rám, ki jót vártam, gonosz
következett, ki világosságot

exezesen kai u siopesetai,
proepthasan me hemerai
ptokheias. stennon peporeumai.
(Job 30, 26-28).

Cutis mea denigrata est uper
me, et ossa mea aruerunt prae
caumate. Versa est in luctum
cithara mea, et organum meum
in vocem flentium. (Job 30, 30-
31)

**c) Oratio: Tibi Domine
commendamus.**

Tibi Domine commendamus
animam famuli tui fratris nostri,
ut defunctus saeculo tibi vivat et
quae per fragilitatem carnis
mundanae conversationis
commisit peccata, tua venia
misericordissimae pietatis ab-
sterge. Per Christum Dominum
nostrum. Amen.

d) Lectio

arom yatzati mibbeten immi
wearom ashub shamma Adonay
natan wa Adonay laqah yehi
shem Adonay meborak.
gymnos ekselthon ek koillas
metros mu, gymnos kai
apeleusomai ekei. ho kyrios
edoken, ho kyrios afeilato. hos
to kyrio edoksen, hutos kai
egeneto. eie to onoma kyriu
eulogemenon.

Nudus egressus sum de utero
matris meae et nudus revertar
illuc: Dominus dedit, Dominus
abstulit: sicut Domino placuit. Ita
factum est: sit nomen Domini
benedictum (Job 1, 21).

e) Oratio: Suscipe Domine.

Suscipe Domine servum tuum in
locum sperandae sibi salvationis
a misericordia tua. Amen.

**f) Psalmus 50: Miserere mei,
Deus**

1. Miserere mei, Deus,
secundum magnam

reménylettem, és
homályosság szállt reám.
Bensőm forrong nyugalom
nélkül, és elértek engem a
szomorúságnak napjai. (Jób
30, 27-28).

Bőröm megfeketedett, és
csontjaim kiszáradtak a nagy
hőség miatt. Hegedűm sírásra
változott, és orgonám a
jajgatás szavára. (Jób 30, 30-
31).

c) Könyörgés

Neked ajánljuk, Urunk e
szolgádnak, a mi
testvérünknek lelkét, hogy
meghalván e világnak már
neked éljen, és amit a világban
testi gyengesége miatt
vétkezett, azt törölje el atyai
könyörületednek bocsánata.
Krisztus Urunk által. Amen.

d) Olvasmány (héber, görög
és latin nyelven)

Mezitlen jöttem ki anyámnak
méhéből, és mezitlen térek
vissza. Az Úr adta, az Úr
elvette, áldott legyen az Úr
neve (Jób 1, 21).

e) Könyörgés

Fogadd be, Uram, a te
szolgádat könyörületeddel a
remélt üdvösség helyére.
Amen.

f) 50. zsoltár

1. Könyörülj rajtam, Isten a te
nagy irgalmasságod szerint.

gnemisericordiam tuam.

2. Et secundum multitudinem
miserationum tuarum, dele
iniquitatem meam.

4. Responsorium: Subvenite

Subvenite sancti Dei, occurrere
angeli Domini, * suscipientes
animam eius, offerentes eam in
conspectu Altissimi. V) Suscipiat
te Christus, qui vocavit te et in
sinu Abrahae angeli deducant
te. * Suscipientes...

V) Requiem aeternam dona ei
Domine et lux perpetuam luceat
ei. * Suscipientes...

2. És a te könyörületednek
sokasága szerint töröld el az
én gonoszságomat!

4. Elajánló Responsorium

Jöjjetek, Isten szentjei,
siessetek, az Úrnak angyalai, *
fogadjátok az ő lelkét, és
vigyétek a Fölséges színe elé.
Verzus: Fogadjon be téged
Krisztus, aki meghívott téged,
és az angyalok vezessenek
téged Ábrahám kebelébe. *
Fogadjátok... *Verzus:* Adj
Uram neki öröm nyugodalmat,
és az örök világosság
fényeskedjék neki.
Fogadjátok..

II. Vesperæ Mortuorum

5. Ricercare sopra il Motto a 8 voci

a) Antiphona: Placebo Domino

Placebo Domino in regione
vivorum.

b) Oh, jaj félek

Igen rettegek:
Jaj mit míveljek,
Hová rejtőzzek,
Mit látok?

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

c) Antiphona: Heu mihi

Heu mihi quia incolatus meus
prolongatus est.

d) Ím látod világ voltát

Hirtelen változását
Testednek hervadását
A halál kemény voltát.

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

e) Antiphona: Dominus custodit

Dominus custodit te ab omni
malo: custodiat animam tuam

II. A halotti vecsernye

5. Nyolcszólamú Ricercare a Mottó zenéjére

a) Antifóna

Az Úr színe előtt járok az élők
földjén.

b) Virrasztó ének

c) Antifóna

Jaj nékem, mert hosszúra
nyúlik zarándokságom ideje.

d) Virrasztó ének

e) Antifóna

Az Úr megőriz téged minden
gonosztól, őrizze meg az Úr a

Dominus.

te lelkedet!

f) Már elmégyek az örömben

Paraditsomnak kertében.

Lészek Istennek kedvében.

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

f) Virrasztó népének

g) Ó jaj, jaj, félek!

Igen rettegek:

Jaj mit műveljek,

Hová rejtőzzek,

Mit látok?

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

g) Virrasztó népének

h) Antiphona: Si iniquitates

Si iniquitates observaveris

Domine: Domine, quis

sustinébit?

h) Antifóna

Ha a gonoszságokat
számontartod, Uram, Uram, ki
áll meg akkor teelőtted?

**i) Psalmus 129/130: De
profundis**

1. De profundis clamavi ad te,
Domine: Domine, exaudi vocem
meam:

2. Fiant aures tuæ intendentes,
in vocem deprecationis meæ.

3. Si iniquitates observaveris

Domine: Domine, quis

sustinébit?

4. Quia apud te propitiatio est: et
propter legem tuam sustinui te,
Domine.

i) 129/130. zsoltár

1. A mélységekből kiáltok
hozzád, ó Uram, Uram,
hallgasd meg az én szómat.

2. Legyenek a te füleid
figyelmesek az én
könyörgésemnek szavára

3. Ha a gonoszságokat
számontartod, Uram: Uram ki
áll meg akkor te-előtted?

4. De nálad kegyelem vagyok
és a te törvényed miatt
reménykedem benned, Uram

j) Életadó halál ura

Szűnjék meg kezéd ostora:

Mert elromlik földnek pora,

Ha nem juthat irgalmadra.

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

j) Virrasztó ének

**k) Antiphona: Opera manuum
tuarum**

Opera manuum tuarum, ne
despicias.

k) Antifóna

Ne vesd meg kezédnek
alkotását!

l) Psalmus 137/138:

Confitebor tibi

1. Confitebor tibi, Domine, in toto
corde meo quoniam audisti
verba oris mei.

l) 137/138. zsoltár

1. Hálát adok neked, Uram,
teljes szívemből, mert
meghallgattad az én szómat.

2. In conspectu Angelorum
psallam tibi: adorabo ad
templum sanctum tuum, et
confitebor nomini tuo.

9. Dominus retribuet pro me
Domine, misericordia tua, in
sæculum: opera manuum
tuarum ne despicias.
Requiem æternam dona eis
Domine.. Et lux perpetua luceat
eis.

**m) Tsalárd színnel fénylő
világ,**

Tsak kívül szép, mint a' virág,
Mint tündöklő arany s ezüst,
elenyészik. mint tűzi füst.

(Sopronmegyei virrasztóénekek;
ed. Lajtha László)

**n) Antiphona: Omne quod dat
mihi**

Omne quod dat mihi Pater ad
me veniet: et eum qui venit ad
me non ejciam foras.

o) Mária siralma

Nem tudtam a búról,
most a bú megölel,
halványsággal belehel.
Jaj nekem, én fiam,
égi virágszál,
igen elváltotztál,
messzire távoztál.
Iszonyú vasszegek
törik a csontodat,
facsarják izmodat,
jaj én fiam, én fiam,
feketülő vérrel
csombókos a hajad.
Az éjjel álmomban
kicsi baba voltál,
fürdettelek téged
egy nagy tekenőben.
Abban a nagy tekenőben
tükrözött az égbolt,
jaj én fiam, én fiam,
két szemed is kék volt.
Gonoszok lándzsája
szúrja át a melled,

2. Az angyalok színe előtt
éneklek néked és leborulok a
te szentélyed előtt.

9. Az Úr elvégzi, amit
énbennem kezdett, Uram, a te
irgalmad örökkévaló, ne vesd
meg kezédnek alkotását!
Adj Uram nekik örök
nyugodalmat, és az örök
világosság fényeskedjék nekik.

m) Virrasztó ének

n) Antifóna

Mindaz, aki nekem ad az Atya,
énhozzám jövend; és azt, aki
énhozzám jövend nem fogom
kivetni.

o) Mária siralma

gyere vissza, jaj én fiam,
maradj anyád mellett.
Álmomban csókoltam
apró dundi lábad,
mosolygott a csöpp szád,
jaj én fiam, én fiam,
hadd menjek utánad.
Véred hullása,
szemeim sírása,
szép arcodnak hervadása
szívem szakadása.
Gőgicsélve heverésztél,
két karomba dőlve,
hullt, csak hullt a zápor könnyem
a nagy tekenőbe.
Rászegeztek a keresztre,
nem igaz, nem, nem,
jaj nekem, megfulladok,
fogjatok föl engem.
Szíved fárad,
karod is kiszárad,
éjfél tájban sötét hollók
tépázzák a vállad.
Jaj nekem, én fiam,
jaj én fiam.

(Weöres Sándor:
Mária siralma a *Második*
szimfóniából)

III. Vigilia Defunctorum

6. Invitatorium:

Circumdederunt me

Antiphona: Circumdederunt me
gemitus mortis, dolores inferni
circumdederunt me.

Psalmus 94/95: Venite,
exultemus Domino, jubilemus
Deo, salutari nostro,
praeoccupemus faciem ejus in
confessione, et in psalmis
jubilemus ei.

Antiphona: Circumdederunt me
gemitus mortis, dolores inferni
circumdederunt me.

7. a) *Antiphona: Dirige,*

III. Halotti Virrasztás

6. Meghívó zsoltár

Antifóna: Körülvettek engem a
halál gyötrelmei, és az alvilág
kínjai körülvettek engem.

94/95. zsoltár: Jöjjetek,
örvendezzünk az Úrnak,
vigadjunk a mi szabadító
Istenünknek, járuljunk az ő
színe elé hálaadással, és
zsoltárok dicséretével
vigadozzunk néki.

Antifóna: Körülvettek engem a
halál gyötrelmei, és az alvilág
kínjai körülvettek engem.

7. a) *Antifóna*

Domine Deus

Dirige, Domine Deus meus in conspectu tuo viam meam.

b) Psalmus 5: Verba mea

1. Verba mea auribus percipe, Domine, intellige clamorem meum.

2. Intende voci orationis meae, rex meus, et Deus meus.

3. Quoniam ad te orabo: Domine, mane exaudies vocem meam.

4a. Mane astabo tibi et videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

4b. Neque habitabit juxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.

5. Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium; virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus,

6. Ego autem in multitudine misericordiae tuae introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

7. Domine, deduc me in justitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

8. a) Antiphona: Convertere Domine

Convertere Domine et eripe animam meam quoniam non est in morte qui memor sit tui.

b) Psalmus 6: Domine, ne in furore tuo

1. Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me,

2. Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum: sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

3. Et anima mea turbata est

Uram, én Istenem, egyenged színed előtt az én utamat.

b) 5. zsoltár

1. Halljad meg, Uram, szavaimat, értsd meg az én kiáltásaimat!

2. Figyelmezz az én hívó szavamra, én királyom, és én Istenem.

3. Mert neked könyörgök, Uram, már kora reggel, halljad meg hangomat,

4a. elődbe állok reggel, és feléd tekintek; mert nem olyan Isten vagy te, akinek tetszenék a gonoszság,

4b. s a bűnös nem lakhat meg nálad, az igaztalan ember nem marad meg a te színed előtt.

5. Gyűlölöd mind, akik gonoszságot cselekszenek: elveszted mind a hazugokat, utálja az Úr a vérszopó és álnok embert.

6. Én pedig irgalmaddal eltöltve belépek a te házádba, istenfélelemmel imádkozom szent templomodnál.

7. Uram, ellenségeim miatt te vezérelj igazságodban engem, egyenged előttem utamat.

8. a) Antifóna:

Térj hozzám, Uram, és mentsd ki lelkemet, mert nincs, aki a holtak közt megemlékeznék rólad.

b) 6. zsoltár

1. Uram, ne büntess engem haragodban, ne sújtsál engem felindulásodban.

2. Könyörülj rajtam, Uram, mert erőtlen vagyok, gyógyíts meg, Uram, mert megháborodtam csontjaim.

3. És igen megrendült az én

valde: sed tu, Domine
usquequo?

4. Convertere, Domine, et eripe
animam meam: salvum me fac
propter misericordiam tuam.

5. Quoniam non est in morte qui
memor sit tui: in inferno autem
quis confitebitur tibi?

9. a) Antiphona: Nequando rapiat

Nequando rapiat ut levo animam
meam, dum non est qui redimat,
neque qui salvum faciat.

b) Psalmus 7: Domine, Deus meus in te speravi

1. Domine Deus meus, in te
speravi: salvum me fac ex
omnibus persequentibus me, et
libera me.

2. Nequando rapiat, ut leo,
animam meam, dum non est qui
redimat, neque qui salvum
faciat.

3. Domine Deus meus, si feci
istud, si est iniquitas in manibus
meis:

4. Si reddidi retribuētibus mihi
mala, decidam merito ab inimicis
meis inanis.

5. Persequatur inimicus animam
meam, et comprehendat, et
conculcet in terra vitam meam,
et gloriam meam in pulverem
deducat.

6. Exsurge, Domine, in ira tua:
et exaltare in finibus inimicorum
meorum.

7. Et exsurge, Domine Deus
meus, in praecepto quod
mandasti:[...]

9. [...] Judica me, Domine,
secundum justitiam meam, et
secundum innocentiam meam
super me.[...]

18. Confitebor Domino

lelkem, te pedig, Uram,
meddig vagy még távol?

4. Térj hozzám, Uram, és
mentsd ki lelkemet, szabadíts
meg engem irgalmasságodért.

5. Mert nincs, aki a holtak közt
megemlékeznék rólad, a
sírban pedig ki ad néked
hálát?

9. a) Antifóna

Nehogy elragadja, mint az
oroszlán, az én lelkemet, mert
nincsen, aki megmentsen, sem
aki kiszabadítson engem..

b) 7. zsoltár

1. Uram, én Istenem,
tebenned bízom, ments meg
üldözőimtől, és szabadíts meg
engem!

2. Nehogy elragadják, mint az
oroszlán, az én életemet, és
szétszaggassanak, mert
nincsen, aki megmentsen.

3. Uram, én Istenem, ha úgy
cselekedtem, ha gonoszság
vagyom a kezeimben,

4. ha visszafizettem volna a
rosszat, amit nekem tettek, ha
megraboltam ellenségemet, és
kifosztva hagytam el,

5. akkor üldözzön az ellenség
és fogjon el engem, tapossa
meg a földön életemet, és
dicsőségemet porrá tegye.

6. Kelj fel, Uram, haragodban,
kelj fel ellenségeim dühössége
ellen,

7. és kelj fel, én Istenem, arra
az ítéletre, melyet te
rendeltél...

9. Ítélj meg engem, Uram,
igazságom szerint, és tégy
vélem ártatlanságom szerint...

secundum justitiam ejus: et psallam nomini Domini altissimi.

10. Pater noster

Pater noster, qui es in caelis: Sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum: Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.

11. Lectio (Job 1, 21)

arom yatzati mibbeten immi wearom ashub shamma Adonay natan waAdonay laqah yehi shem Adonay meborak. gymnos ekselthon ek koilias metros mu, gymnos kai apeleusomai ekei. ho kyrios edoken, ho kyrios afeilato. hos to kyrio edoksen, hutos kai egeneto. eie to onoma kyriu eulogemenon.

Nudus egressus sum de utero matris meae et nudus revertar illuc: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum (Job 1, 21).

12. Responsorium: Libera me Domine de viis inferni

Libera me Domine de viis inferni, qui portas aëreas confregisti: et visitasti infernum, et dedisti eis lumen, ut viderent te: * Qui erant in pœnis tenebrarum. V) Clamantes et dicentes: Advenisti Redemptor noster. Qui erant in pœnis tenebrarum.

18. Én pedig hálát adok az Úrnak igazságáért, és éneklek a Fölséges Úr nevének.

10. Mi Atyánk

Mi Atyánk, ki vagy a menyekben, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, miképpen a mennyben, azonképpen a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellünk vétkezőknek, és ne vígy minket a kísértésbe, de szabadít meg a gonosztól. Amen.

11. Olvasmány (héber, görög és latin nyelven)

Mezitlen jöttem ki anyámnak méhéből, és mezitlen térek vissza. Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy lett; legyen áldott az Úr neve (Jób 1,21).

12. Responzorium

Szabadíts meg, Uram, az alvilág útjaitól, ki az érckapukat összetörted; ki meglátogattad az alvilágot, és fényt vittél nekik, hogy megláthassanak téged: * a sötétség kínjai közt szenvedők. *Verzus:* "Megjöttél hát, mi Megváltónk!" – kiáltottak és mondták * a

sötétség kínjai közt
szenvedők.

**13. Ricercare sopra il Motto a
4 voci** (vonósötös)

**14. Antiphona: Exultabunt
Domino**

Exultabunt Domino ossa
humiliata

**15. Honnéni Elohim (Psalmus
51/50)**

Honneni Elohim kehasdekha
kerov rahmekha mehe fesha"ay
Herev kabbeseni me"avoni
umehatta'ti tahreni Hen be"avon
holalti uvehete' yehemateni immi
Haster panekha mehata'ay
vekhoh avonotay mehe Lev tahor
bera' li Elohim veruah nakhon
haddesh bekirbi Al tashlikheni
millefanekha veruah kodshekha
al tikkah mimmeni Hoshiva li
seson yishe"kha veruah nediva
tismekheni Adonay sefatay tiftah
ufi yaggid tehillatekha Hetiva
virconekha et Tziyyon tivne
homot Jerusalayim.

**16. Antiphona: Absolve
Domine**

Absolve Domine animas eorum
ab omni vinculo delictorum ut in
resurrectionis gloria inter
sanctos tuos resuscitati
respirent.

17. Canticum Ezechie (Isaiæ
38, 11-13, 15)

11. Ego dixi: In dimidio dierum
meorum vadam ad portas inferi.

**13. Négyszólamú Ricercare
a Motto zenéjére**

14. Antifóna:

Örvendeznek majd az Úrnak
az én csontjaim.

**15. Az 51/50. zsoltár (héber
nyelven)**

Könyörülj rajtam, Isten a te
nagy irgalmasságod szerint.
És a te könyörületednek
sokasága szerint töröld el az
én gonoszságomat! [...] Mert
íme, már gonoszságban
fogantattam, és bűnben
fogadott engem anyám [...] Fordítsd el orcádat bűneimtől,
és töröld el minden
gonoszságomat. Tiszta szívet
teremts bennem, ó Isten, és az
igaz lelket újítsd meg
bensőmben. Ne vess el
engem orcád előtt, és szent
lelkedet ne vond meg tőlem.
Add vissza nekem a te
üdvösségednek örömét, és
készséges lélekkel erősíts
meg engem! [...] Uram, nyisd
meg ajkaimat, és szám a te
dicséretedet hirdeti [...] Cselekedj kegyesen, Uram,
Sionnal jóakaratom szerint,
hogy megépüljenek
Jeruzsálemnek falai.

16. Antifóna

Oldozd fel, Uram, az ő lelküket
bűneiknek minden kötelékéből,
hogy szenteid között
feltámasztatván a feltámadás
dicsőségében megújuljanak.

17. Ezekiás éneke (Izaiás 38,
11-13, 15)

11. Mondám: az én életemnek
közepén kell elmennem az
alvilág kapuihoz.

12. Quæsvi residuum annorum
meorum....Non videbo
Dominum Deum in terra
viventium.

13. Non aspiciam hominem
ultra, et habitorem quietis.[...]

15. Præcisa est, velut a texente,
vita mea: dum adhuc ordire,
succidit me: de mane usque ad
vesperam finies me.

18. Psalmus 129/130: De profundis

1. De profundis clamavi ad te,
Domine: Domine, exaudi vocem
meam:

2. Fiant aures tuæ intendentes,
in vocem deprecationis meæ.

5. Sustinuit anima mea in verbo
ejus: speravit anima mea in
Domino.

6. A custodia matutina usque ad
noctem: speret Israel in Domino.

19. Choral: "Minden eltűnendők..."

Elfáradtam, Istenem,
hunyd le végre két szemem.
Majd, ha nyílik alkalom,
nyíljon, mint egy tűnt napon.

"Hátha képzelet suhan
akkor is, ha vége van.
Tárva, nyitva körbeér,
jötté, múltá mit sem ér".

(Tandori Dezső: „Minden
eltűnendők...”)

12. Megfosztván éveim
maradékától [mondám]: nem
látom többé az Úr Istent az
élők földjén.

13. Nem látok többé embert a
földnek lakói között.[...]

15. Életem elmetszve, mintha
elvágta volna a takács,
alighogy szőni kezdett, máris
elvágott engem reggeltől
estére végzesz velem!

18. A 129/130. zsoltár

1. A mélységekből kiáltok
hozzád, ó Uram, Uram,
hallgasd meg az én szómat.

2. Legyenek a te füleid
figyelmesek az én
könyörgésemnek szavára.

5. Reménykedik az én lelkem
az ő igéjében az én lelkem az
Úrra várakozik.

6. Miként virrasztó a hajnal
jöttére, várakozzék az Úrra
Izrael!

IV. Absolutio

20. Introitus: Requiem æternam

Requiem æternam dona eis
Domine et lux perpetua luceat
eis.

21. Processio

a) Én imádoztam a kereszt tövébe hullva

hullva kábíts el örök ájulásba,
bukva lábadról letörölni véred
halva, hajammal.

Nélküled lelkem, se-halok se-
élek,
sárga pusztában kihaladt a
mellem,
tűröm ébren, rámtenyerezt
oroszlán
tördeli bordám.

Veszve szemhéjam, kiguvadt
szememből
szüntelen bánat kopog, árnyeső
hull
és az élő szív az üres világon
mégse szakad meg.

(Weöres Sándor:
Szent György és a sárkány)

b) Antiphona: Lux æterna

Lux æterna luceat eis Domine,
cum sanctis tuis in æternum
quia pius es

IV. Feloldozás

20. Misekezdő ének

Adj Uram örök nyugodalmat
nekik, és az örök világosság
fényeskedjék nekik.

b) Antifóna

Az örök világosság
fényeskedjék nekik, Uram:
szenteiddel mindörökké, mert
kegyes vagy.

22. Oratio

Non intres in iudicium tuum cum servo tuo Domine, quia nullus iustificabitur homo apud te, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo, Domine, eum, quæsumus, iudicialis sententia tua premat, quem tibi vera supplicatio fidei christianæ commendat, sed gratia tua illi succurrente, mereatur evadere iudicium ultionis, qui, dum viveret, insignitus est signaculo sanctæ Trinitatis

23. Responsorium: Subvenite

Subvenite sancti Dei, occurrere angeli Domini, * suscipientes animam eius, ** offerentes eam in conspectu Altissimi. V) Suscipiat te Christus, qui vocavit te et in sinu Abrahe angeli deducant te. * Suscipientes... Requiem æternam dona ei Domine et lux perpetuam luceat ei. ** Offerentes...

22. Könyörgés

Ne szállj, Urunk, ítéletre szolgálj; hiszen senki sem lehet igaz teelőtted, ha csak meg nem adod neki minden bűne bocsánatát. Ne sújtsa tehát, kérünk, bírói ítéleted azt, kit a keresztény hit igaz könyörgése ajánl neked, hanem kegyelmed oltalmazásával kerülhesse el a megtorló ítéletet, hiszen míg élt a Szentháromság jelét viselte.

23. Responzorium

Jöjjetek, Isten szentjei, siessetek, az Úrnak angyalai, * fogadjátok az ő lelkét, ** és vigyétek a Fölséges színe elé. *Verzus:* Fogadjon be téged Krisztus, aki meghívott téged, és az angyalok vezessenek téged Ábrahám kebelébe. * Fogadjátok... Adj Uram neki öröm nyugodalmat, és az örök világosság fényeskedjék neki. ** És vigyétek...

24. Oratio

Deus cui omnia vivunt et cui non pereunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur, ut suscipi jubeas animam famuli tui fratris nostri per manus sanctorum angelorum tuorum deducendam in sinu amici tui Abrahæ patriarchæ, resuscitandamque in novissimo magni iudicii die, et quicquid vitiorum fallente diabolo contraxit, tu pius et misericors abluere indulgendo.

25. Responsorium: Ne recorderis

Ne recorderis peccata mea Domine, * dum veneris iudicare seculum per ignem. V) Dirige Domine Deus meus in conspectu tuo viam meam. * Dum veneris... V) Requiem æternam dona ei Domine et lux perpetua luceat ei. * Dum veneris...

26. Oratio

Fac quæsumus Domine, hanc cum servo tuo gratiam, ut factorum suorum in poenis non recipiat vicem, qui tuam in votis tenuit voluntatem, ut sicut hic eum vera fides iunxit fidelium turmis, ita illic eum tua miseratio societ angelicis choris.

27. Responsorium: Libera me Domine de morte æterna

Libera me, Domine, de morte æterna in die illa tremenda, * quando cæli, movendi sunt et terra. V) Deus, vita viventium, spes morientium, salusque omnium in te credentium, miserere omnium

24. Könyörgés

Isten, kinek mindenk élnek, s ki által meghalván sem pusztul el a testünk, hanem jobbra változik, téged esdekelve kérlelünk, tedd, hogy szolgádnak, a mi testvérünknek lelkét szent angyalaid keze fogadja és vezesse barátod, Ábrahám pátriárka kebelére, hogy felkeljen majdan a nagy ítélet utolsó napján, és ha az ördög cselvetése folytán valami vétket magára vont, te, kegyes és irgalmas, töröld le azt bocsánatoddal.

25. Responzórium

Ne emlékezzél meg vétkeimről, Uram, * midőn eljössz megítélni tűz által a világot. *Verzus:* Igazgasd, Úristen, a te színed előtt lépteimet. * midőn eljössz... *Verzus:* Örök nyugodalmat adj, Uram, neki, és az örök világosság fényeskedjék neki, * midőn eljössz...

26. Könyörgés

Add meg, Uram, a te szolgádnak azt a kegyelmet, hogy tetteinek viszonzásaképpen ne jusson a büntetésre, hiszen a te akaratodat vágyott megtenni, s miként itt őt az igaz hit kapcsolta a hívők seregéhez, úgy amott a te irgalmazásod társítsa őt az angyalok karához.

27. Responzórium

Ments meg engem, Uram, az örök haláltól ama félelmetes napon, * mikor megrendülnek az egek és a föld. V) Isten, élők élete, halandók reménysége, és minden benned hívőknek üdvössége:

ex hac luce migrantium. *
Quando cæli, movendi sunt et
terra.

V) Tremens factus sum ego et
timeo, cum discussio venerit
atque ventura ira. * Quando...

V) Dies illa dies iræ, dies
calamitatis et miseræ, dies
magna et amara valde. *
Quando...

V) Dum cælum mutatur, et terra
movetur, tunc veniet Sanctus
sanctorum in nubibus cælorum,
ostendens vulnera sua. O quam
felix anima, quam levat iustitia,
dicens in gaudio viso suo
Domino: miserere mei, miserere
mei, tu mea spes, iustorum et
requies, Sancte, suscipe me. *
Quando...

V) Quam dulcem vocem audient
iusti, quibus dicitur: Venite,
benedicti Patris mei, percipite
regnum, quod vobis est
paratum. * Quando...

V) O, Domine, Rex regum,
imaginem tuam ne deseras, sed
potius miserere, quam irascaris.
* Quando

V) Sancte Michael archangele,
libera, Domine, animas omnium
fidelium defunctorum de manu
Belial. Defendet eas Jesus Chri-
stus, hic et in futuro, amen. *
Quando cæli, movendi sunt et
terra. Dum veneris iudicare
sæculum per ignem, quando
cæli, movendi sunt et terra.

könyörülj mindazokon, kik a
földi fényéből eltávoznak. *
Mikor megrendülnek az egek
és a föld.

V) Megrettentem én, és félek
attól, amikor eljön a
számonkérés és a büntető
harag. * Mikor...

V) Ama nap a harag napja, a
szorongatásé és
nyomorúságé, nagy és igen
keserves. * Mikor...

V) Midőn az egek elváltoznak,
és a föld megrendül, akkor
eljön a szentek Szentje az ég
felhőiben és megmutatja
sebeit. Ó, mily boldog az a
lélek, akit felemel az (isteni)
igazság, és örömmel mondja,
midőn látja az ő Urát:

“Könyörülj rajtam, könyörülj
rajtam, te, reménységem, az
igazaknak megnyugvása, ó
Szent, végy fel engem. *
Mikor...

V) Mily édes hangot hallanak
majd az igazak, kiknek ez
mondatok: “Jertek, Atyám
áldottai, és vegyétek az
országot, mely nektek
készítettett...” * Mikor...

V) Ó Uram, királyok Királya, ne
hagyd el a te képmásodat, s
könyörüljél inkább, mint hogy
haragudnál. * Mikor...

V) Szent Mihály arkangyal,
ments meg, Uram, minden
megholt hívőknek lelkét Beliál
kezeiből. Védelmezze őket a
Jézus Krisztus itt, és a
jövőben, amen. * Mikor
megrendülnek az egek és a
föld, midőn eljössz ítélni tűz
által a világot, mikor
megrendülnek az egek és a
föld.

28. Oratio

Absolve, quæsumus Domine,
animam famuli tui fratris nostri,
ut defunctus sæculo tibi vivat, et
quæ per fragilitatem carnis hu-
manæ conversationis commisit
peccata, tu venia
misericordissimæ pietatis
absterge.

29. Air und Choral - Hommage à J.S.B.

Variatione sopra "Ich bin nun
achtzig Jahr" (Kantate 71. Gott
ist mein König)

a) Air

Ich bin nun achtzig Jahr warum
soll dein Knecht sich mehr
beschweren ich will umkehren
daß ich sterbe in meiner Stadt,
bei meines Vaters und meiner
Mutter Grab. (Samuel II, 19: 35,
37)

b) Choral

Adja meg az Isten,
Mit adni nem szokott.
Száz bús vasárnap helyett
Sok víg hétköznapot,
Adja meg az Isten.

Adja meg az Isten
Sírásaink végét,
Lelkünknek teljességes,
S vágyott békeségét,
Adja meg az Isten.
(Ady Endre: Adja az Isten)

30. Antiphona in processione: In paradisum

In paradisum deducant te angeli,
in tuo adventu occurrant
apostoli. * Suscipiant te Mar-
tyres, ** et perducant te in
civitatem sanctam Jerusalem.

V) Chorus angelorum te
suscipiat, et cum Lazaro
quondam paupere æternam
habeas requiem. * Suscipiant

28. Könyörgés

Oldozd fel, kérünk, Urunk,
szolgának, a mi testvérünknek
lelkét, hogy midőn meghalván
e világnak, neked éljen, és ami
bűnt az emberi testi
magatartásának
gyengeségéből eredően
elkövetett, azt atyai
irgalmasságod bocsánatával
letöröld.

29. Ária és korál – J. S. Bach emlékére

Variáció az "Ich bin nun
achtzig Jahr (71. kantáta: Gott
ist mein König) áriájára.

a) Ária

Most nyolcvan esztendő
vagyok. Miért kell a Te
szolgádnak még tehernek
lennie. Megfordulok, hogy
városomban, atyám és anyám
sírja közelében halhassak
meg. (Sámuel II, 19: 35, 37).

30. Korál (gyanánt)

30 Körmeneti antifóna

A paradicsomba vezessenek
be téged az angyalok,
érkezésedre siessenek oda az
apostolok. * Fogadjanak téged
a vértanúk, és vigyenek be a
szent városba, Jeruzsálembe.
V) Az angyalok kora fogadjon
téged, és Lázárral, az egykori
szegénnyel nyerd el az örök
nyugodalmat. * Fogadjanak

te...

V) Requiem æternam dona ei
Domine et lux perpetua luceat ei
** et perducant... In paradisum...

téged...

V) Örök nyugalmat adj neki,
Uram, és az örök világosság
fényeskedjék neki. ** És
vigyenek be... A
paradicsomba...

V. Depositio corporis

V. Az eltemetés

31 - Il silenzio dei morti

Il silenzio dei morti è simile
Il silenzio dei morti è simile

al lento apparire dei soli
d'inverno
al mattino.
A fatica s'avanza

lungo i muri dei cimiteri del
mondo.

(Laura Romani: Il silenzio dei
morti)

32

a) **Ricerca sopra "aus tiefer
Not schrei ich zu dir"**
(zenekarra)

b) **Hallod-e, te sötét árnyék,**
ember vagy-e vagy csak
árnykép.

Nem vagyok én sötét árnyék,
sem ember, sem puszta
árnykép.

Égi boltban kabát vagyok,
rézgombjaim a csillagok,
Égi boltban kabát vagyok,
rézgombjaim a csillagok.

Ha te vagy az ég kabátja,
én vagyok az, aki váltja.

Én vagyok az, aki vakon
bámulok ki az ablakon.

Hívlak Isten, nyújtsd a karod,
mikor szemem eltakarod.

Hívlak, ha vagy, nyújtsd a karod,
legyen úgy, ahogy akarod.

Nyisd meg nekem a dombtetőt,
a dombtetőn a temetőt.

31. A holtak csendje

A holtak csendje hasonló
a reggelente lassan felderengő
téli napfelkeltékhez.

Keservesen halad
előre az ember
a világ temetőinek falai
mentén.

32.

a) **Zenekari Ricerca az
"Aus tiefer Not schrei ich zu
dir" korál zenéjére**

b)

A dombtetőn a temetőt,
adj odáig menni erőt.
Hadd készítsék ott heverőt,
hadd feküdjem le a sárba.
Hadd feküdjem le a sárba,
ahogy kulcs talál a zárba.

Búcsúznék már, de nem
könnyű,
szakad szememből a könnyű.
Ősz szakállal mennydörögve
gyöngyöt szór az ég a rögre.
Szakad az eső a földre,
fehér szemfödővel főd be.
Szakad az eső a földre,
belemosódom a ködbe.

(Orbán Ottó: Hallod-e, te sötét
árnyék)

33. Oratio

Deus, qui fundasti terram,
formasti cælos, qui loca
sideribus stabilita fixisti, qui
captivum laqueo mortis
hominem lavacri ablutione
reparasti, qui sepultos Abraham,
Isaac et Jacob in spelunca
duplici in libro vitæ ac totius
gloriæ principes annotasti
benedicendos: ita benedicere
digneris hunc tumulum famuli tui
fratris nostri, ut hic eum requies-
cere facias. Et in sinu Abrahæ,
Isaac et Jacob collocare
digneris, qui Dominum nostrum
Jesum Christum contritis laqueis
ab inferis ad salutem credentium
resurgere, se suorumque
membra resuscitare iussisti.

Respice Domine super hanc
fabricam sepulturæ: descendat
ad eam Domine Spiritus tuus
Sanctus, ut te iubente sit in hoc
loco famulo tuo fratri nostro
quieto dormitio et tempore iudicii
tui cum sanctis omnibus vera
resurrectio.

34. a) Antiphona: Aperite mihi

Aperite mihi portas iustitiæ,
ingressus in eas confitebor
Domine.

b) Psalmus 117/118: Confitemini Domino

1. Confitemini Domino quoniam
bonus: quoniam in sæculum
misericordia ejus.
2. Dicat nunc Israel quoniam
bonus: quoniam in sæculum
misericordia ejus.
3. Dicat nunc domus Aaron:
quoniam in sæculum

33. Könyörgés

Isten, ki a földet
megalapoztad, az eget
kiformáltad, ki a csillagoknak
biztos helyet szabtal, ki a halál
csapdájába esett embert a
megmosás fürdőjében
helyreállítottad, ki a sírboltba
eltemetett Ábrahámot, Izsákot,
Jákobot megáldottad azzal,
hogy az élet kettős könyvébe
és a teljes dicsőség fejedelmei
közé bejegyezted őket,
ugyanígy méltóztassál
megáldani ezt a sírhelyet is
szolgád, testvérünk részére,
hogy itt nyugalmat adjál
(testének). És méltóztassál (az
ő lelkét) Ábrahám, Izsák és
Jákob keblére helyezni, te, aki
megtetted, hogy Urunk, Jézus
Krisztus szétörvén a
kötelékeket az alvilágból a
hívők üdvösségére
feltámadjon, és tagjaival együtt
életre keljen. Tekints le Urunk
erre az (emberi kézzel)
létrehozott sírhelyre: szálljon le
rá, Urunk, a te Szent Lelked,
hogy parancsodra szolgádnak,
testvérünknek itt nyugodt
aluvás, az ítélet napján pedig
minden szentjeiddel együtt az
igazi feltámadás legyen
osztályrésze.

34. Antifóna (a sír megnyitásakor)

Nyissátok meg nékem az
igazság kapuit; bemenvén
rajtuk hálát adok az Úrnak

b) A 117/118. zsoltár

1. Hálát adjatok az Úrnak, mert
jó, mert az ő irgalmassága
örökkévaló.
2. Mondja most Izrael: mert jó
mert az ő irgalmassága
örökkévaló.
3. Mondja most Áronnak háza:
mert az ő irgalmassága

misericordia ejus.

4. Dicat nunc qui timent
Dominum: quoniam in sæculum
misericordia ejus. [...]
17. Non moriar, sed vivam: et
narrabo opera Domini.

18. Castigans castigavit me
Dominus: et morti non tradidit
me.

c) Antiphona: Aperite mihi

Aperite mihi portas iustitiæ,
ingressus in eas confitebor
Domine.

35. a) Antiphona: Ingrediar

Ingrediar in locum tabernaculi
admirabilis, usque ad domum
Dei.

**b) Psalmus 41/42:
Quemadmodum desiderat**

1. Quemadmodum desiderat
cervus ad fontes aquarum: ita
desiderat anima mea ad te,
Deus[...]
3. Fuerunt mihi lacrimæ meæ
panes die ac nocte: dum dicitur
mihi cotidie: Ubi est Deus
tuus?[...]

6. Quare tristis es, anima mea?
et quare conturbas me?[...]

12. Apud me oratio Deo vitæ
meæ, dicam Deo: Susceptor
meus es.

13. Quare oblitus es mei? et
quare contristatus incedo, dum
affligit me inimicus?

c) Oratio

Tibi Domine commendamus
animam famuli tui, ut defunctus
sæculo tibi vivat et peccata quæ
per fragilitatem mundanæ con-
versationis commisit, tu venia
misericordissimæ pietatis

örökkévaló.

4. Mondják most, akik az Urat
félük: mert az ő irgalmassága
örökkévaló.[...]

17. Nem halok meg, hanem
élek és hirdetem az Úr
cselekedeteit.

18. Csapásaival igen
megfenyített engem az Úr, de
a halálnak nem adott át
engem.

c) Antifóna megismérlése

Nyissátok meg nékem az
igazság kapuit; bemenvén
rajtuk hálát adok az Úrnak.

**35. a) Antifóna (a holttest
lebocsátásakor)**

Belépek a Felséges
hajlékának helyére, az
Istennek házába.

b) 41/42. zsoltár

1. Amint kívánkozik a szarvas
a forrás vizéhez, úgy
kívánkozik a lelkem Tehozzád,
Isten![...]

3. Az én könnyhullásom
kenyerem lett nékem éjjel és
nappal, midőn naponta
mondják nekem: hol van a Te
istened? [...]

6. Miért vagy szomorú, én
lelkem? miért háborogsz
bennem? [...]

12. S most esdeklek az én
életem Istenéhez, és mondom
az Istennek: te vagy az én
oltalmazóm!

13. Miért feledkeztél meg
rólam! Miért kell szomorúan
járnom, míg ellenség
sanyargat engem?

c) Könyörgés

Neked ajánljuk, Urunk e
szolgádnak lelkét, hogy
meghalván e világnak már
neked éljen, és amit a világban
testi gyengesége miatt
vétkezett, azt törölje el atyai

absterge.

36. a) Antiphona: Hæc requies

Hæc requies mea in sæculum
sæculi hic habitabo, quoniam
elegi eam.

**b) Psalmus 131/132: Memento
Domine, David**

1. Memento Domine, David, et
omnis mansuetudinis ejus:

2. Sicut juravit Domino, votum
vovit Deo Jacob:

3. Si introiero in tabernaculum
domus meæ, si ascendero in
lectum strati mei:

4. Si dederò somnum oculis
meis et palpebris meis
dormitationem:

5. Et requiem temporibus meis:
dones inveniam locum Domino,
tabernaculum Deo Jacob.

**37. a) Antiphona: De terra
plasmasti me**

De terra plasmasti me, et carne
induisti me, redemptor meus,
Domine, resuscita me in
novissimo die.

**b) Psalmus 138/139: Domine,
probasti me**

1. Domine, probasti me. et
cognovisti me. tu cognovisti
sessionem meam, et
resurrectionem meam. [...]

6. Quo ibo a spiritu tuo? et quo a
facie tua fugiam? [...]

22. Proba me, Deus, et scito cor
meum: interroga me, et
cognosce semitas meas.

38. a) Antiphona: Non intres

Non intres in iudicium cum servo
tuo, domine, quia non
iustificabitur in conspectu tuo

könyörületednek bocsánata.

**36. a) Antifóna (a holttest
lebocsátása után)**

Ez az én nyugodalmam
örökkön örökké; itt fogok lakni,
mert ezt választottam

b) 131/132. zsoltár

1. Emlékezzél meg, Uram,
Dávidról és engedelmes
fáradozásáról!

2. Hogy megesküdött az Úrnak
fogadást tett Jákob Istenének:

3. Nem megyek be sátoros
házamba s nem lépek föl
fekvőhelyemre,

4. nem engedek álmat
szemeimnek sem pilláimnak
szunnyadást, nem hajtom
fejemet nyugalomra,

5. mígnem helyet találok az
Úrnak hajlékot Jákob
Istenének!

**37. a) Antifóna (az elföldelés
alatt)**

A földből alkottál engem, és
húsba öltöztettél; én
Mégváltóm, Uram, kelts életre
engem az utolsó napon.

b) 138/139. zsoltár

1. Uram, te megvizsgáltál és
ismersz engem, tudod, ha
leülök és fölkelek. [...]

6. Hová menjek a te lelked
elől? és hová fussak a te
színed elől? [...]

22. Vizsgálj meg, isten, és
tudjad a szívemet! tégy
próbára és ismerd meg
ösvényeimet!

**38. a) Antifóna (a sír
bezárása után)**

Ne szállj ítéletbe a te
szolgáddal, Uram; mert nem
nyerhet igazolást színed előtt

omnis vivens omnis vivens.

b) Psalmus 101/102: Domine exaudi

1. Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat.

2. Non avertas faciem tuam a me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

12. Dies mei sicut umbra declinaverunt: et ego sicut fœnum arui.

39. a) Antiphona: Omnis spiritus

Omnis spiritus laudet Dominum.

b) Psalmus 148: Laudate Dominum de cœlis – Hommage à Igor Stravinsky

1. Laudate Dominum de cœlis: laudate eum in excelsis. [...]

3. Laudate eum, sol et luna: laudate eum, omnes stellæ, et lumen.

40. Antiphona: Ego sum

Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me etiam si mortuus fuerit, vivet, et omnis qui credit in me, non morietur in æternum.

[Ipse est resurrectio et vita, qui credit in eo etiam si mortuus fuerit, vivet, et omnis qui credit in eo, non morietur in æternum.]

41. a) Nunc dimittis

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace, in pace.
(Canticum Simeonis, Luc. 2, 29)

b) Oratio

Omnipotens sempiterna Deus, qui humano corpori animam inspirare dignatus es, dum te iubente pulvis in pulverem revertitur, te imaginem tuam cum sanctis et electis tuis æternis sedibus præcipias

senki élő.

b) 101/102. zsoltár

1. Uram, hallgasd meg az én könyörgésemet, és az én kiáltásom jusson eléd.

2. Ne rejtse el a te orcádat énelőlem, szorongatásom napján hajtsd hozzám füledet.
[...]

12. Lehanyatlottak napjaim, mint az árnyék, s én, mint a széna elszáradtam.

39. a) Antifóna

Minden élő dicsérje az Urat!

b) 148. zsoltár (Igor Sztravinsky emlékére)

1. Dicsérjétek az Urat a mennyekben, dicsérjétek őt a magasságban! [...]

3. Dicsérjék őt a nap és a hold, dicsérjék őt mind a fénylő csillagok!

40. Antifóna

Én vagyok a feltámadás és az élet; aki bennem hisz, még ha meghalt is, élni fog; és mindaz, aki hisz énbennem, nem hal meg mindörökké.

[Ő a feltámadás és az élet; aki benne hisz, még ha meghalt is, élni fog; és mindaz, aki hisz őbenne, nem hal meg mindörökké.]

41. a) Simeon hálaéneke

Most bocsátod el szolgádat, Uram a Te igéd szerint békességben. (Lukács 2, 29)

b) Könyörgés

Mindenható, mindörökkévaló Isten, ki az emberi testbe lelket lehelni méltóztattál, míg parancsodra a porba tér vissza a por, parancsoddal, hogy a te képmásod az örökkévaló trónokon szentjeidhez és

sociari.

választottaidhoz társuljon.

c) Canticum Simeonis

*Nyne otpushchayeshi raba
Tvoyevo, Vladyko, po glagolu
Tvoyemu smirom.
Yako videsta ochi moi spaseniye
Tvoye.
Yezhe yesi ugotoval, pred litsem
vsekh lyudei,
svyet vo otkroveniye yazykov, i
slavu lyudei Tvoikh Izrailya.*

42. Responsorium: Memento mei

Memento mei Domine quia ventus est vita mea, nec aspiciat me visus hominis.

43. Psalmus 129/130: De profundis

1. De profundis clamavi ad te, Domine: Domine, exaudi vocem meam:
2. Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.
7. Quia apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio.
8. Et ipse redimet Israel, ex omnibus iquitatibus ejus

c) Simeon hálaéneke (orosz nyelven)

Most bocsátod el szolgálodat,
Uram a Te igéd szerint
békességben,
Mert látták szemeim a Te
üdvösségedet,
Akit rendeltél minden népek
színe előtt,
Hogy fény legyen a népek
világosságára és dicsőségére
népednek, Izraelnek. (Lukács
2, 29-32)

42. Responzorium

Emlékezzél meg Uram arról,
hogy csak szellő az én életem,
s nem lát már engem többé az
emberek tekintete.

43. A 129/130.zsoltár

1. A mélységekből kiáltok
hozzád, ó Uram, Uram,
hallgasd meg az én szómat.
2. Legyen a te füled figyelmes
az én könyörgésemnek
szavára
7. Mert az Úrnál az
irgalmasság és bőséges őnála
a szabadítás!
8. És ő szabadítja meg Izraelt,
mind az ő gonoszságaiból.

VI. Consolatio

44. Lamento

Édesanyám, minek szültél?
Elhervadtál, megőszültél. Hiába.
(Kosztolányi Dezső: Rapszódia)

Jaj, merre menjek?
Jaj, merre nézzek?
Jaj, mit rebegjek?
Jaj, mit hazudjak? [...]

Jaj, hol az arcom?
Jaj, hol a múltam?

VI. Vigasztalás

44. Sirató

Jaj, hol az ágyam?
Jaj, hol a sírom?
(Kosztolányi Dezső: A magyar
romokon)

45. Ricercare sopra il Motto a 5 voci

a) Hol volt, hol nem volt

Hol volt, hol nem volt a világon
egyszer
(Kosztolányi Dezső: Halotti
beszéd)

Milyen puha a levegő.
Csorgó eresz, barakfal,
messzeség.[...]
Édeseim! Édeseim! [...]
A szobában emberek ültek.[...]
Mintha szegeket ráztak volna.
Mintha szegeket ráztam volna.
Egyetlen óriás ütés! [...]
(Pilinszky János:
a Sötét mennyország KZ
Oratórium-ból)

b) Oratio

Exauditor omnium Deus, exaudi
nostrorum fletuum voces et
tribue infirmitatibus nostris
perpetuam sospitatem, et dum
dignanter gemitum nostri laboris
suscipis, tua nos misericordia
semper consoleris.

c) Responsorium: Si

bona

Si bona suscepimus de manu
Domini, mala autem quare non
sustineamus? * Dominus dedit,
Dominus abstulit: sicut Domino
placuit, ita factum est. ** Sit
nomen Domini benedictum. V)
In omnibus his non peccavit lob
labiis suis, neque quid stultum
contra dei locutus est. *
Dominus dedit. Gloria Patri et
Filio et Spiritui Sancto. ** Sit no-
men Domini benedictum.

d) Oratio

... Per Christum Dominum
nostrum. Amen.

45. Öt szólamú Ricercare a Motto zenéjére

a) Hol volt, hol nem volt

b) Könyörgés

Mindenek meghallgatója,
Isten, hallgasd meg a mi
sírásunk hangját, és adjál
gyengeségünknek mindenkor
tartó támaszt, hogy míg
kegyesen fogadod
szenvadásunk jajszavát,
irgalmasságoddal mindenkor
vigasztaljál minket.

c) Responzórium

Ha a jókat elvettük az Úr
kezeiből, a rosszakat miért
nem viselnénk el? * Az Úr
adta, az Úr elvette, amint az
Úrnak tetszett, úgy lett: **
legyen áldott az Úr neve.
Verzus: Mindebben nem
vétkezett Jób ajkaival, és
oktalanságot nem beszélt az
Isten ellen. * Az Úr adta...
Verzus: Dicsőség az Atyának
és a Fiúnak és a
Szentléleknek. ** Legyen
áldott az Úr neve.

d) Könyörgés

... Krisztus Urunk által. Amen.
Fogadd be, Uram, a te

Suscipe Domine servum tuum in locum sperandae sibi salvationis a misericordia tua. Amen.

e) De szégyen élni,

De szégyen élni,
Tovább köszönni,
Tovább beszélni [...]

Bújkálni, várni,
Haláltól félni,
De szégyen élni,
De szégyen élni.

(Szép Ernő: De szégyen élni)

f) Psalmus 50/51: Miserere mei, Deus

1. Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam.
2. Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.

46. Prudentius: Iam maesta quiesce querela

a) Iam maesta quiesce querela

lacrimas suspendite, matres:
nullus sua pignora plangat,
mors haec reparatio vitae est.

sic semina sicca virescunt
iam mortua, iamque sepulta,
quae reddita caespiti ab imo
veteres meditantur aristas.

nunc suscipe, terra, fovendum,
gremioque hunc concipe molli:
hominis tibi membra sequestro,
generosa et fragmina credo.

(Prudentius: Deus ignee fons animarum)

b) Oratio

Deus qui nos melius in domo

szolgádat könyörületteddel a remélt üdvösség helyére. Amen.

e) De szégyen élni

f) Az 50/51. zsoltár

1. Könyörülj rajtam, Isten a te nagy irgalmasságod szerint.
2. És a te könyörületednek sokasága szerint töröld el az én gonoszságomat!

46. Prudentius vigasztaló himnusza

a) Már szűnjél, gyászos panaszolkodás

hagyjatok föl a könnyekkel,
anyák!
Senki ne sirassa gyermekeit:
ez a halál az élet helyreállítása.

A száraz magvak így
zöldülnek ki,
– már halottak, s már eltemetettek –:
a mély talajtól visszaadva
készülnek a régi kalász-létre.

Most fogadd, föld, hogy melengesd,
s lány öledbe fogadd be őt;
őrizeted alá adom az ember tagjait,
s nemes darabjait rád bízom.

b) Könyörgés

Isten, ki a gyász helyén,

luctus quam in domo convivii
mones praecogitare quid simus
aut quid erimus in fine, doce nos
in hora nostra memorare
novissima, nec peccemus, sed
supervenientem subito quasi fu-
rem novissimum corporis diem
imperterriti exspectemus et laeti
capiamus.

47. Chorus: Requiem aeternam

veniant modo tempora iusta,
cum spem Deus inpleat omnem,
reddas patefacta necesse est
qualem tibi trado figuram.

(Prudentius: Deus ignee fons
animarum)

Requiem aeternam dona eis
Domine et lux perpetua luceat
eis.
Requiescat in pace. Amen.

intesz minket arra, inkább,
mint a lakodalom házában,
hogy előre gondoljunk arra,
mik vagyunk, s végül mik
leszünk, taníts meg a földi
időnkben megemlékezni a
végső dolgokról, hogy ne
vétkezzünk, hanem a test
végső napját, mely hirtelen
eljön, mint a tolvaj, rettenés
nélkül várjuk, és vidáman
fogadjuk.

**47. Prudentius himnuszának
befejezése és zárófohász**

Jöjjön el majd az igazság
ideje,
mikor Isten minden
reménységet betölt;
megnyílván vissza kell majd
adnod őt,
ahogyan átadom, abban az
alakban.

Adj Uram örök nyugodalmat
nekik, és az örök világosság
fényeskedjék nekik.
Nyugodjék békességben.
Amen.